

Ігор МАРЧУК

ПАМ'ЯТІ ГОЛОВИ ВЕЛИКОГО ЗБОРУ УГВР РОСТИСЛАВА ВОЛОШИНА

Друкований орган Проводу Організації Українських Націоналістів (ОУН) “Ідея і Чин” № 8 від 1945 року опублікував сумну звістку: “Дня 22 серпня 1944 р. в с. Гаї Нижні Дрогобицької області, загинув у бою з большевицькими окупантами славної пам’яті Друг Ростислав Волошин – Горбенко (Павленко), родом з Волині, один з найстарших і найбільш заслужених членів ОУН, член Проводу Організації Українських Націоналістів [...]”¹. На той час усі українські націоналісти стали на двобій з сталінським тоталітарним режимом, захищаючи ідею незалежної Самостійної Соборної Української держави. У перших лавах був і уродженець Волині Ростислав Волошин, який відзначався своїми організаційними здібностями та безперечним авторитетом. Про Р. Волошина писали Петро Содоль² і Володимир Рожко³, однак його багата біографія досі не була належно розкрита.

Ростислав Волошин (теж Березюк-Волошин – мав подвійне прізвище, але традиційно користувався прізвищем Волошин) народився 3 листопада 1911 року в с. Озеряни Дубенського повіту (тепер Дубенського району Рівненської області) у родині залізничника. Його батьки Павло і Меланія мали четверо дітей. Двоє з них, Юрій та Ія, померли ще у дитячому віці, а Ростислав і Оксана (1922 р. н.) виросли. Батько – Березюк-Волошин Павло Опанасович (1887 р. н.) – ще за царської Росії оселився в Озерянах і певний час працював касиром на залізничній станції, згодом, 1939 року, працював службовцем на цукровому заводі. Мати – Волошин-Левчук Меланія Калістратівна (1889 р. н.) – ймовірно родом з с. Плоска Острозького району Рівненської області. Родина була небагата (на 1939 рік мали 1 га землі), але дуже свідомою. Ще за часів перших визвольних змагань вони надавали допомогу петлюрівцям, які часто зупинялися у їхній хаті⁴. Тож батьки

¹ *Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 24: Ідея і чин: орган Проводу ОУН, 1942–1946. – Торонто–Львів, 1998. – С. 321.*

² *Содоль П. Українська Повстанча Армія, 1943–49. Довідник. – Нью-Йорк: Пролог, 1994. – С. 69-70.*

³ *Рожко В. Ростислав Березюк-Волошин // Альманах “Гомону України” на рік 2000. – Торонто, 2000. – С. 127-135.*

⁴ *Запис розмови з дружесною рідного дядька Р. Волошина // Власний архів О. Денищука, упорядника “Книги пам’яті і слави Волині”.*

вирішили дати своїм дітям гарну освіту – і Ростислав, і Оксана закінчили Рівненську українську гімназію, яку очолював відомий педагог Яків Бичківський.

Ростислав Волошин під час навчання у гімназії став членом Пласту. Один з агентів польської поліції у своєму донесенні повідомляв: “Були збори керівників Пласту в селі Озеряни Дубенського повіту у хаті Волошина, помічника начальника місцевої залізничної станції. Вони відбулися 1-2.04.1929. На них прибули представники Пласту Рівненського повіту – вчитель Рівненської приватної української гімназії Олександр Корольчук та 8-микласники цього ж навчального закладу Федір Тижук, Олекса Воробей і Ростислав Волошин. Цими зборами керували два чоловіки, які прибули зі Львова. На зборах вирішувались політичні питання, а вкінці була проведена пластунська муштра”⁵. У липні 1930 року відбулася мандрівка човнами по Волині і Поліссю з Луцька до Ковеля, яку описав луцький пластун Іван Скоп’юк у статті “Ніщо нам лихо ні пригоди!”⁶. Комендантом цієї мандрівки був “лісовий чорт” Василь Кархут, обозним – Ростислав Волошин, С. С. (курінь старших пластунів “Січові Стрільці”). Після заборони 1929 року польською владою Пласту на теренах Волині чимало його членів влилися до Української Військової Організації, а відтак – до Організації Українських Націоналістів.

Успішне закінчення гімназії дало Ростиславові змогу почати студії на юридичному факультеті Львівського університету. Саме там він познайомився з багатьма визначними діячами ОУН. Дух Академічного дому, де мешкали українці-студенти, яскраво передає Олександр Скоропада, що особисто знав Ростислава. “Львів у той час був містом, де ОУН широко виявляла свою діяльність [...] підпільні видання ОУН («Сурма», «Юнак», «Розбудова нації») були в Академічному домі під сходами убикації, де кожен міг їх бачити, брати до себе в кімнату, перечитувати і відносити назад. Так і робили. Кожен місяць ці видання змінювалися новими, свіжими”⁷.

Ростислав Волошин.
1930-ті рр.

⁵ Бухало Г. Рівненський пласт // Зміна. – 1991. – 23 лютого.

⁶ На сліді. – 1936. – Ч. 6. – С. 109.

⁷ Скоропада О. Стежками і дорогами ОУН і УПА (спогади) // Фонд Рівненського краєзнавчого музею. – РКМ 15933.

Дуже часто у 1932 році сходилися на збори Яків і Олександр Бусли, Геннадій Яневич, Олександр Скоропада, Ростислав Волошин, де обговорювали політичні новини, виступи українських послів у Сеймі, тексти статей з підпільних видань. Також разом святкували річницю Листопадового зриву, Крутів, Базару, Шевченківські дні. На той час Ростислав Волошин став відомим студентським і націоналістичним діячем. Він часто виступав на центральних та регіональних з'їздах українських студентів у Львові, Станиславові (нині – Івано-Франківськ), Чорткові та Рогатині, був редактором газети “Вісті”, співредактором підпільної молодіжної газети “Юнак” та журналу “Студентський вісник” (1935–1937), очолював Союз українських студентських організацій під Польщею (СУСОП), був членом Президії Центрального союзу українського студентства (ЦЕСУС). Часті арешти не сприяли нормальному навчанню – в червні 1937 року Р. Волошин склав іспити лише за другий курс. Певний час працював у “Промбанку” м. Львова.⁸

Оцінюючи націоналістичну діяльність Ростислава Волошина, польська поліція вважала його одним із основних критиків організацій “Луг” та “Українська молодь – Христові” як угодовських, а також одним з організаторів їх бойкоту⁹.

У 1935 році Ростислав одружується з Ніною Левицькою, донькою священика с. Басів Кут Гліба Левицького. З нею він познайомився ще навчаючись у Рівненській гімназії. На початку 1937 року в родині Волошиних народилася донька Інна, а під час війни, 1943 року, – син Андрій, але він прожив усього 4 роки і помер, захворівши на менінгіт.

Членом ОУН Ростислав Волошин був з моменту заснування цієї організації, з 1929 року. Виконував різні організаційні доручення, 1933 року очолив повітову організацію Дубенщини і того ж року очолив Рівненську округу ОУН. З часу створення Крайової Екзекутиви ОУН для Волині і Полісся (північно-західних українських земель) у 1935 році обійняв посаду ідеологічного референта; тоді мешкав в Озерянах. Польська поліція п'ять разів заарештовувала його, і загалом він провів у тюрмах майже три роки. За архівними даними, Р. Волошин був в'язнем польських тюрем (6.07–21.11.1934; 22.01–20.02.1935; 4.06–6.08.1935; 5.08.1937–26.05.1939) та концтабору в Березі Картузькій (20.02.–27.05.1935)¹⁰.

Небагато відомо про життя Ростислава Волошина у 1939–1941 роках. Від початку радянської окупації працював секретарем сільського комітету

⁸ Скоропада О. *Стежками і дорогами ОУН і УПА (спогади)* // Фонд Рівненського краєзнавчого музею. – РКМ 15933.

⁹ Державний архів Рівненської області. – Фонд бібліотеки. – Спр. 887 (Монографія ОУН на Волині). – Арк. 6.

¹⁰ Гривул Т., Мороз В., Муравський В., Окаринський В. *Матеріали до пластового мартиролога*. – Львів, 2003. – С. 29.

в Озерянах, 13–14 жовтня 1939 року на загальних зборах мешканців рідного села обраний секретарем дільничної комісії з виборів до т. зв. Народних зборів Західної України. Проте вже невдовзі Р. Волошина за активну націоналістичну діяльність в 1930-х роках арештовує НКВС – ордер на це підписано 20 жовтня, затримання датовано 3 листопада 1939 року. Деякий час пробув в ув'язненні і за відсутністю доказів щодо діяльності проти радянської влади був звільнений. Після цього, імовірно, перейшов у підпілля. Точно відомо, що Р. Волошин брав участь у II Великому зборі ОУН у Кракові (1–4 квітня 1941), на якому ОУН остаточно переведено на шлях революційної боротьби і обрано Провідником Степана Бандеру¹¹.

Коли розпочалася радянсько-німецька війна, Ростислав став заступником голови обласної управи Рівненської області Івана Карнаухіва, але в листопаді 1941 року його разом з провідними членами Організації Українських Націоналістів заарештували німці й відправили в тюрму Монтелюпе в Кракові. Випущений на волю на початку весни 1942 року, повернувся в Україну й обійняв пост заступника директора окружного господарчого відділу в місті Рівному (1942).

У 1943 році Р. Волошин постійно перебував у підпіллі й був організаційним заступником Д. Клячківського – “Охріма”, крайового провідника ОУН на ПЗУЗ; розбудовував мережу організації, тривалий час був комендантом заплілля УПА на Волині. Довголітній політв'язень Данило Шумук зустрівся з Р. Волошином улітку 1943 року, він так охарактеризував провідника “Горбенка”: “Ідучи назад до Колок, я довго думав про самого Горбенка і те все, що він говорив, та як говорив. Він зробив на мене враження дуже мудрої, вдумливої та проникливої людини. Тоді я про нього нічого ще не знав...”¹² Успіх боротьби УПА на Волині і Поліссі, який значною мірою був справою рук Ростислава Волошина, вплинув на перебіг III Надзвичайного Великого Збору ОУН, який відбувся 21–25 серпня 1943 року в с. Золота Слобода на Бережанщині. Збір прийняв багато позитивних змін і доповнень у програмні постанови, вивів організацію на широкий шлях повстанської боротьби на всіх українських землях, а Р. Волошина обрано членом Бюро Проводу ОУН – фактично, третього за важливістю поста в організації після голови (Роман Шухевич – “Тур”) і його заступника (Дмитро Маївський – “Курган”)¹³. З того часу він належав до найвищого керівництва національно-визвольної боротьби, і не лише організаційно: під псевдонімом “А. С. Борисенко” опублікував кілька політичних статей у журналі Проводу ОУН “Ідея і чин”.

¹¹ Дужий П. *Українська ідея і чин*. – Львів, 2003. – Т. 2. – С. 308.

¹² Шумук Д. *Пережите і передумане*. – Київ, 1998. – С. 137.

¹³ Дужий П. *Українська ідея і чин...* – С. 309, 315.

На осінь керівництво ОУН запланувало провести Першу конференцію поневолених народів Сходу Європи й Азії. 21–22 листопада 1943 року в с. Будераж Здолбунівського району Рівненської області зібралися представники 13-ти народів, що воювали у лавах УПА. Найбільші делегації були від грузинів і азербайджанців – по 6 делегатів. Українську делегацію очолив підпільник “Стеценко”. Інші псевдоніми: “Павленко”, “Горбенко”, “Левченко”, – а справжнє прізвище – Ростислав Волошин. Крім нього присутніми були Яків Бусел – “Багровий”, Омелян Лопуш – “Іванів”, Дмитро Клячківський – “Охрім”, Катерина Мешко – “Верещак” і невідома підпільниця на псевдо “Зелена”. Неофіційно на конференції був і Голова Бюро Проводу ОУН, майбутній Головний командир УПА Роман Шухевич – “Тур”. Конференцію коротким вступним словом відкрив член проводу ОСУЗ Омелян Логуш. З вітанням від Головного Проводу ОУН до всіх поневолених московським імперіалізмом народів звернувся Ростислав Волошин, він же головував на конференції. Було ухвалено цілу низку цікавих звернень до інших народів, а сама конференція заклала підвалини Антибольшевицького блоку народів (АБН)¹⁴.

У кінці 1943 – на початку 1944 року Ростислав Волошин майже постійно перебував на Здолбунівщині, адже у Мізочі жили його батьки, в околицях Дерманя перебувала в підпіллі рідна сестра. Та й події вимагали його присутності саме тут: переговори з мадярською делегацією, інспекція з проводу ОУН, різні питання вимагали вдумливих і швидких рішень. Місцевий підпільник, уродженець села Дермань, Олекса Скоропадна – “Будяк” випадково зустрів його, готуючи хор до Різдва свят у 1944 році: “У Будеражі в залі підійшов до мене «Горбенко» (Волошин Ростислав із крайового проводу ОУН, його я знав з гімназії міста Рівне, я був у 4-му класі, а він у 7-му класі гімназії). Там він мені сказав щоб проспівали номерів 10-12, але по можливості швидко... Зі сцени в залі я бачив «Горбенка» і когось біля нього з чужих у цивільній одежі, «Енея», «Іваніва» біля нього якісь чужі, «Буйного», «Клима», якихось жінок, «Самсона» (районний комендант), теренового «Платона» та інших...”¹⁵.

18 січня 1944 року в селі Батьківцях Мізоцького району відбулася важлива нарада вищих керівників ОУН та УПА на північно-західних українських землях (ПЗУЗ) та осередніх і східних українських землях (ОСУЗ) разом з представниками Головного військового штабу УПА. Присутніми були Микола Арсенич (“Михайло”), референт СБ Проводу ОУН; Ростислав Волошин (“Горбенко”), член Бюро Проводу ОУН; Дмитро Грицай (“Олег”), член Проводу ОУН, шеф Головного військового штабу

¹⁴ Дужий П. 50-літні роковини Першої Конференції Поневолених Народів Сходу Європи й Азії. – Стрий, 1993. – С. 23-25.

¹⁵ Скоропада О. Стежками і дорогами ОУН і УПА...

УПА; Ярослав Дудар (“Верес”), організаційний референт крайового проводу ОУН ОСУЗ; Дмитро Клячківський (“Клим Савур”), член Проводу ОУН, крайовий провідник ПЗУЗ і командир УПА-Північ; Василь Кук (“Леміш”, “Ле”), член Проводу ОУН, крайовий провідник ОСУЗ; Омелян Логущ (“Іванів”), політичний референт крайового проводу ОСУЗ; Михайло Медвідь (“Карпович”), заступник “Клима Савура” з військової роботи, шеф штабу УПА-Північ; Лука Павлишин (“Ігор”), помічник “Олега”¹⁶. На нараду випадково потрапив і О. Скоропадна – “Будяк”. Обговорено питання і ухвалено рішення стосовно моменту приходу радянської влади, дій ОУН та УПА на сході, господарчого забезпечення військових підрозділів, роботи служби безпеки в боротьбі з ворожою агентурою.

Р. Волошин звернувся до О. Скоропади з проханням знайти конспіративну квартиру в Дермані: “Тоді «Горбенко» мене покликав і сказав, щоб я якось побачився з «Немо» [Андрій Кисіль, керівник розвідувального відділу у штабі групи УПА “Богун”. – І. М.] і з ним знайшов квартиру «Горбенко» з криївкою через те, що він може побуде у Дермані деякий час”¹⁷.

Ростислав Волошин добре знав колишнього гімназиста дерманця А. Кисіля, оскільки той певний час працював з ним у Рівному. Сам А. Кисіль у листі до Р. Петренка пише: “Здавши реляцію гебітскомісарові, який не дуже на неї звертав увагу, викрутився вимівкою про полагодження домашніх справ і вернувся до Волошина [на весну 1942 року був заступником директора обласної “Бецугс-унд Абзац Контори” в Рівному. – І. М.], який призначив мене керівником армії повітової контори «Бецугсунд Абзац» в Здолбунові, зі завданням розвезти гору солі, що магазинувалася у Здолбунові, поміж сільські кооперативи. Десь у грудні 42 р. Волошин викликав мене до Рівного, призначив на своє місце в конторі і сказав, що сам їде на важливу конференцію ОУН до Галичини. Повернувшись за кілька тижнів, зустрівся зі мною в конспіративній квартирі. Сказав мені, що на конференції запали важливі рішення в справі творення українського війська, в чому він буде відігравати поважну роллю і щоб я залишався, поки можна, на дотеперішній позиції, тримаючи з ним зв’язок”¹⁸.

О. Скоропада виконав прохання Ростислава Волошина, знайшовши конспіративну квартиру в Дермані-2 на Пропастиці у господарстві селянина Бухальського, залишивши для “Немо” грипс із повідомленням про прохання зверхника. Дійсно, Ростислав там перебував приблизно тиждень у кінці січня 1944 року, а потім з допомогою організаційного зв’язку відбув у Галичину.

¹⁶ Щеглюк В. *Як роса на сонці*. – Львів, 1992. – С. 118.

¹⁷ Скоропада О. *Стежками і дорогами ОУН і УПА...*

¹⁸ Дольницький А. *Зустрічі з полковником О. Даниленком (“Данком”) // Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 26: Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. – Торонто–Львів, 2001. – С. 186.*

Дермань, імовірно, останнє село Волині, де він стало перебував певний час у 1944 році. Ще один невідомий член ОУН на псевдонім “Степан” згадував 22 січня 1944 року і писав про це мальовниче село:

“А ввечері у хаті Дори [Теодора Бухало. – І. М.], сиділи знову біля стола: Дора, Уляна, Наталка, Леміш, Степан та ще приїхав командир Горбенко, добрий Степанів друг, що з ним він, перед роками, ще як студент жив спільно на одній квартирі...” Розмова точилася навколо січневих свят, які відзначали студенти у Львові за Польщі, але вже близький фронт нагадав про себе гарматною стріляниною. Усі мовчали. “Мовчанку перервав командир Горбенко:

– Завтра, післязавтра – тут прийдуть большевики. Шкода, що ти, Степане, не приїхав до нас тут раніше. Був би побачив багато цікавих речей. – А так під цю пору УПА розпорошується, щоб дати змогу фронтові перекотитися, а опісля вирине в запілля знову й продовжуватиме почате... А втім, як воно в нас, ти в загальному бачив. А знаєш, ми побоювалися, що між 6-ма розстріляними біля Мостів є і ти, бо тоді розстріляли одного козака, дуже подібного до тебе. Іванів хотів уже вислати людей, щоб відкопали розстріляних, і щоб тебе, коли ти між ними, по-людському поховати. На щастя, не треба цього було... Але ти, все ж таки, маєш велике щастя, що вийшов з цієї халепи...”¹⁹

Після розмови Ростислав Волошин нагадав “Степану”, що завтра до схід сонця вони вирушають у Галичину.

Справді, наступного дня М. Скорупський – “Макс”, який очолював у той час підстаршинську школу групи УПА “Богун”, що базувалася у лісі на хуторі Зелений Дуб, зустрів “Горбенка” і його почет. Випадок був комічний, господиня хати, де голився “Макс”, повідомила йому, що “совети біля садка”, і той, не одягнувшись, зі зброєю став тікати на коні. На віддалі зрозумів, що щось негаразд і заходився спостерігати за подвір’ям у бінокль: “Через далековид пізнав поведінку своїх відділів і цілком сміло повернувся назад. Трохи соромно було вітатися з провідником Волошином; він в охороні Славкового відділу зв’язку їхав на захід. Від нього я довідався вперше, що наші витиснули советську банду та про те, що вона натворила... Після довгої розмови на різні теми, Волошин поїхав у свій бік, а я підбадьорений останніми словами «ні кроку на захід», повернувся до хлопців у ліс. Розумна та зрівноважена людина зробила на мене добре враження”²⁰.

Про перебування Р. Волошина на теренах Галичини ми маємо дуже мало вісток. Вже згаданий курінний УПА Максим Скорупський – “Макс”, перебуваючи зі своїм куренем на території Львівщини і перечікуючи перехід фронту, нав’язав зв’язок із ним. Згідно з наказом Р. Волошина –

¹⁹ Штикало Д. Свята на “Запоріжжжі” // Шлях перемоги. – 1964. – Ч. 1-2. – С. 7.

²⁰ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – Київ, 1992. – С. 213.

“Павленка”, треба було чекати змін на фронті на місці розташування відділу і вести безоглядну війну з німцями. “Макс” легковажив цим наказом і самостійно вів переговори з німецькими фронтовими частинами. Він не знав, що на Волині за таку діяльність уже було розстріляно командира загону ім. Богуна Порфира Антонюка – “Сосенка”. Тому у травні 1944 року “Павленко” надіслав йому грипс із таким текстом: “Друже Курінний! Сотню «Гамалії» передайте курінному «Наливайкові», котрий в скорому часі до Вас зголоситься, а Ви маєте підпорядкуватися зарядженням обласного провідника Блакитного. Слава Україні! Павленко”. Цей наказ Скорупський виконав частково, передав відділ “Наливайкові” 15 травня 1944 року, а сам дезертував із лав УПА і подався на захід²¹.

Перебуваючи в Галичині як один із керівників національно-визвольної боротьби, Ростислав Волошин насамперед виконував свої прямі обов’язки (члена Бюро Проводу ОУН та коменданта запілля УПА), писав статті до “Ідеї і чину”, допомагав у підготовці до створення підпільного парламенту – Української Головної Визвольної Ради.

Біля с. Недільна Самбірського повіту Дрогобицької області (тепер Самбірського району Львівської області) 11–15 липня 1944 року відбувся Перший великий збір Української Головної Визвольної Ради. Головою ВЗ УГВР обрали Ростислава Волошина – “Івана Чепігу”. Учасники заслухали три основні доповіді: про політичну ситуацію (доповідав Мирослав Прокоп – “Володимир Орлович”); про завдання УПА (Роман Шухевич – “Петро Лозовський”); про міжнародну ситуацію (Микола Лебедь – “Варяг”). Також було заплановано доповідь Р. Волошина про питання внутрішньої політики, але вона відпала, оскільки тематично перегукувалася з першою. Далі відбулося обговорення питань, якими керував Р. Волошин, беручи теж активну участь у дискусії²².

Роман Шухевич згодом так описував останній день Великого збору УГВР: “Врочиста тиша запала на залі нарад, коли Голова Президії УГВР станув перед Головою Великого Збору УГВР, поклав руку на Український Державний Герб та почав повторяти Присяги... Це присягав Президент України перед усім українським народом... Цього ж таки дня Великий Збір УГВР закрився, а делегати роз’їхалися на місця своєї праці”²³.

В завершальному слові на Великому Зборі УГВР Р. Волошин сказав: “Перед УГВР кожен взяв зобов’язання боротьби за УССД і виконає їх з

²¹ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – Київ, 1992. – С. 237.

²² *Большое собрание УГВР / переклад протоколу // Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 26: Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. – Торонто-Львів, 2001. – С. 461-514.*

²³ Чупринка Тарас. До генези Української Головної Визвольної Ради // Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради (УГВР). – 1948. – Вип. 4. 2. – С. 18-19.

честю. Можливо, доведеться нам перебувати далеко один від одного, однак ми всі будемо мати в пам'яті ці хвилини, коли в лісі ми взяли на себе великі зобов'язання. Повинні всіх вести за собою. Переживемо не одне випробування і маємо повну впевненість, що сьогодні наші люди вже вірять в свою правду і готові за неї вмерти. Багато полягли за правду. Вшануємо їх пам'ять вставанням. Дякую...”²⁴.

Голова Генерального Секретаріату УГВР Роман Шухевич призначив склад уряду, до якого ввійшов Р. Волошин як генеральний секретар внутрішніх справ. Це рішення затвердив Президент Кирило Осмак.

Член проводу ОУН на ПЗУЗ Роман Петренко – “Омелько” встановив зв'язок з “Павленком” через свого безпосереднього зверхника Дмитра Клячківського – “Клима Савура” на випадок, якщо втратить зв'язки з керівництвом ОУН на Волині. Він скористався цією можливістю у липні 1944 року. “Зв'язковий пункт містився біля с. Бусовисько (поблизу Старого Самбора), де довелося чекати «Павленка», що не міг на той час прийти [...] За деякий час зустріч відбулася, і на неї «Павленко» прибув з «Кущем» – Володимир Мельничук. «Павленко» поінформував мене про створення УГВР, коротко з'ясував характер діяння цієї організації [...] і він рекомендує мою кандидатуру на віззд за кордон з цією інституцією”²⁵.

Наступного дня Р. Волошин познайомив Р. Петренка з Миколою Лебедем, який очолював групу членів УГВР, що мала виїхати за кордон. Заслухавши звіт про ситуацію на Волині, Микола Лебідь погодився зарахувати “Омелька” до складу делегації, з умовою, що той полагодить всі поточні й належні до його компетенції справи та повідомить про це провід ОУН на ПЗУЗ.

“Подякувавши «Павленкові» за його добру волю і рекомендації, я потрактував це призначення як черговий наказ у моїй організаційній праці. На запит про моє відношення і дальшу працю у Відділі зовнішніх зв'язків штабу УПА–Північ, «Павленко» дав виснаження, що я надаліше затримую всі контакти і працюю в цьому відділі, з тим, що мене ближче поінформують про рішення в цій справі” – згадує у споминах Р. Петренко²⁶.

Ростислав Волошин та Президент УГВР Кирило Осмак – “Псельський”, члени Президії УГВР Мирослав Прокоп – “Володимир” та Микола Дужий – “Вировий”, шеф ГВШ УПА Дмитро Грицай – “Перебийніс” і командир ВО “Маківка” Іван Белейович – “Дзвінчук” проводили церемонію першої урочистої присяги трьох сотень УПА (“Булави”, “Левів” і сотні “Різуна”) за затвердженням Українською Головною Визвольною Радою текстом. Це відбувалося 5 серпня 1944 року

²⁴ *Большое собрание УГВР... – С. 514.*

²⁵ *Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 27: Петренко Р. За Україну, за її волю. Спогади. – Торонто–Львів, 1997. – С. 210.*

²⁶ *Там само.*

в лісі поблизу с. Свидник Турківського району Львівської області²⁷. М. Дужий – “Микола Карівський” описав цю знаменну подію в першому числі журналу “Повстанець” за 1944 рік у статті “Незабутні хвилини”²⁸.

Із свідчень Миколи Дужого відомо, що Р. Волошин – “Павленко” мав свою охорону з 30 осіб і що вони ще кілька разів зустрічалися під час перебування під німецькою окупацією в Карпатах та переходячи фронт²⁹.

Уже цитована на початку статті посмертна згадка від імені проводу ОУН, що вийшла друком у журналі “Ідея і чин”, не передає жодних обставин трагічної загибелі Генерального Секретаря Внутрішніх Справ УГВР. Але ще 1994 року ветеран ОУН та УПА Пантелеймон Василевський намагався віднайти інформацію про ті трагічні події. Він зустрівся з пані Ганною Николяк, родом з с. Гаї Нижні, і почув таку розповідь: “одного серпневого ранку 1944 року до їхньої оселі в с. Гаї Нижні зайшло двоє: чоловік років понад 30 у напіввійськовій формі без зброї (крім пістолетів) і з ним – довгокоса молода дівчина з сумкою, повною медичного знадіб’я. Вони дуже поспішали і розпитували дорогу до с. Кавсько. Господарі пригостили їх молоком, а чоловік запитав, чи це хата рідних Николяка Василя.

Зачувши «так», він устиг сказати коротку фразу: «Ваш Василь загинув у Карпатах. Я його друг Волошин – Павленко». У цей момент поблизу з’явилися солдати НКВД, і гості почали тікати до найближчої яруги. Зчинився короткий бій: втікачі стріляли з пістолетів, а чекісти сипали по них з автоматів. Наслідком короткого бою була загибель загадкового Волошина і його бойової подруги без імені...”³⁰.

Такий опис загибелі Ростислава Волошина – “Павленка” викликає певні запитання, адже він повинен був мати охоронну чоту вояків УПА і чому так просто назвав своє справжнє прізвище практично незнайомим людям.

Ювілейний наказ Головного Командира УПА генерала-хорунжого Василя Кука – “Коваля” № 552 від 14 жовтня 1952 року дає смерть полковника-політвиховника Ростислава Волошина – “Павленка” 22 серпня 1944 року³¹. На жаль, інших свідчень ми не маємо і донині. Та хай пам’ять зберігає у наших серцях образ мужнього патріота Ростислава Волошина.

²⁷ *Осьмак Н. Дорога до батька // Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 41: Кирило Осьмак – президент УГВР. Документи і матеріали. – Торонто–Львів, 2001. – С. 15; Протокол допроса арестованного Дужий Николая Афанасьевича от 1 августа 1945 года // Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 26: Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. – Торонто–Львів, 2001. – С. 581.*

²⁸ *Літопис УПА. Нова серія. – Т. 1: Видання Головного Командування УПА. – Київ–Торонто, 1995. – С. 150–152.*

²⁹ *Протокол допроса арестованного Дужий Николая Афанасьевича от 1 августа 1945 года... – С. 581.*

³⁰ *Василевський П. Згадаймо Ростислава Волошина – Павленка // За вільну Україну. – 1994. – 29 вересня.*

³¹ *Армія безсмертних: повстанські світлини. – Львів, 2002. – С. 14.*